

Kapitola 2.

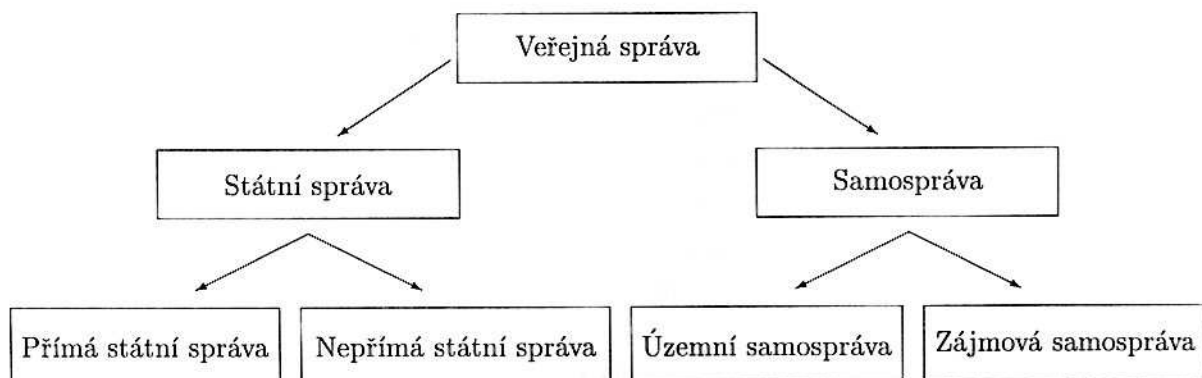
ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

2.1. Obecně o organizaci veřejné správy

2.1.1. Veřejná správa jako organizace

Veřejnou správou v tzv. **organizačním (institucionálním) pojetí** rozumíme soustavu subjektů a vykonavatelů veřejné správy a jejich strukturu, tedy specifický trvalý společenský jev. Veřejná správa jako organizace je tak vnímána jako soubor institucí v rámci systému a struktury organizačního uspořádání veřejné správy. Jde přitom o organizaci, která je obvykle charakterizována typově jako institucionální (organizace jako trvale vytvořený řád orgánů) a druhově jako formální (organizace s pevnou strukturou a danými pravidly chování).

Veřejná správa jako organizace se tradičně člení na dvě větve: **státní správu** a **samosprávu**. Státní správu dále rozlišujeme na přímou a nepřímou, zatímco samosprávu rozlišujeme územní a zájmovou.

2.1.2. Subjekty a vykonavatelé veřejné správy

Organizaci veřejné správy tvoří její subjekty a vykonavatelé.

Subjektem veřejné správy je odpovědný nositel veřejné správy. Ten, komu je právem přiznána působnost a pravomoc ve sféře veřejné správy a odpovědnost za jejich výkon.

vy mohou dále být i veřejné ústavy a veřejné podniky, případně též fyzické a právnické osoby soukromého práva (jestliže je jim právními předpisy přiznáno postavení subjektu veřejné správy).

Vykonavatelem veřejné správy je orgán nebo jiný oprávněný zástupce subjektu veřejné správy. Vykonavatelem veřejné správy je tak typicky zejména správní úřad.

Jako původní, suverénní a nejdůležitější subjekt veřejné správy, původní držitel veřejné moci je v našich poměrech tradičně vnímán **stát**. Veřejnou správu stát vykonává jako státní správu prostřednictvím svých orgánů, nebo jiných subjektů veřejné správy a jejich orgánů.

Pojmem **veřejnoprávní korporace** se označuje právnická osoba založená zákonem nebo na základě zákona – člensky organizovaný subjekt veřejné správy, kterému byla svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly. Veřejnoprávními korporacemi jsou vedle státu např. obce a kraje, dále pak zejména různé profesní komory. Pro veřejnoprávní korporace, které veřejnou správu vykonávají zásadně svým jménem a na svou odpovědnost, je charakteristické, že reprezentují veřejné zájmy, obstarávají část veřejné správy, a to jako své právo. Veřejnoprávní korporace jsou tedy samosprávnými svazy.

Jak již bylo uvedeno shora, vedle subjektů veřejného práva mohou plnit některé úkoly veřejné správy i **fyzické a právnické osoby soukromého práva**, jestliže na ně byla zákonem nebo na základě zákona přenesena působnost subjektu veřejné správy. Půjde zejména o nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, ale stejně tak může jít i o obchodní společnosti či občany.

2.1.3. Organizační principy veřejné správy

Organizování veřejné správy, tedy stanovení její struktury a systému, je odvislé od toho, komu je svěřena tzv. **organizační moc**, tedy moc vlastními akty organizaci veřejné správy tvořit a přetvářet.

V České republice náleží organizační moc v první řadě ústavodárci a zákonodárci. Podle čl. 79 odst. 1 Ústavy ČR totiž *ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem*. Ustanovení čl. 99 a násl. Ústavy ČR pak stanoví, že *Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem*.

Pro výstavbu veřejné správy jako organizace, její strukturu a vnitřní vztahy, stejně jako pro postavení jednotlivých jejích subsystémů a složek, jsou přitom určující zejména tzv. **organizační principy** veřejné správy. Jde o základní organizačně technické principy, míra jejichž uplatnění či neuplatnění, jakož i jejich kombinace, zásadním způsobem ovlivňuje konkrétní organizaci veřejné správy ve státě.